

UBEZDZWIĘCZNIANIE

Mowa bezdźwięczna to zaburzenia, które objawia się nieprawidłowościami w realizacji dźwięczności polegające na:

- niewymawianiu głosek dźwięcznych oraz na
- zastępowaniu ich odpowiednimi głoskami bezdźwięcznymi bądź też myleniu obu szeregów. Wyjątkiem są tu samogłoski oraz spółgłoski sonorne: r, l, m, n, li, j, m, ń.

Zaburzeniom dźwięczności (całkowitym lub częściowym) ulega 13 par opozycji fonologicznych:

b – p, bi – pi, d – t, g – k, gi – ki, w – f, wi – fi,

dz – c, dź – cz, dż – ć, z – s, ź – sz, ż – ś,

np. dżdżownica – czczownica, bitwa – pitwa, gimnastyka – kimnsastyka, telewizja – telefisja, wąż – fąg, dziwny – ciwny.

Ubezdzwięcznianie dzieli się na:

- deformacje – spółgłoski dźwięczne realizuje się w postaci głosek półdźwięcznych z dźwięczną fazą początkową oraz bezdźwięczną końcową (lub też odwrotnie);
- mogilalia (elizja dźwięku), czyli opuszczanie odpowiednich głosek dźwięcznych. (np. woda – oda, góra – óra, koza – koa);
- paralalia (substytucja dźwięku), podczas której zamiast spółgłosek dźwięcznych wymienia się odpowiednie bezdźwięczne (np. bułka – pułka, góra – kóra, żaba – szaba, koza – kosa, dom – tom).

Przyczyny bezdźwięczności to: słaba motoryka narządów artykulacyjnych-wargi i policzki są zbyt wiotkie, zaburzenia słuchu fonematycznego, mała pojemność klatki piersiowej.

Aby zapobiegać wadom wymowy, należy przysłuchiwać się temu jak mówi nasze dziecko, zapobiegać chorobom uszu i wadom zgryzu, nie używać spieszceń i zachęcać dziecko do mówienia.

Oddziaływanie terapeutyczne opiera się na głoskach dźwięcznych, tj. spółgłosce [m] i samogłoskach ustnych. Wybrzmiewanie wyłącznie dźwięcznych logotomów powinno być połączone z kontrolą odczuwania miejsca wibracji. Są nimi okolice głowy. Po przyłożeniu wewnętrznej strony dłoni do krtani, na czubek głowy, na policzki lub palców wskazujących rąk w otwory uszu, osoba mówiąca bezdźwięcznie odczuje wibracje uruchomionych fałdów głosowych

Ćwiczenia fonacyjne

1. Przedłużone wymawianie samogłosek z wstawianiem [m] na końcu logotomów:

aaaaaaaaaaaaaam,

oooooooooooooom,

eeeeeeeeeeeeeeem,

uuuuuuuuuuuum,

mmmammme,
mmmammmu,
mmmammmy,
mmmammmi,
mmmommma,
mmmommmo,
mmmommmme,
mmmommmu,
mmmommmmy,
mmmommmi,
mmmemmma,
mmmemmmo,
mmmemmmme,
mmmemmmu,
mmmemmmmy,
mmmemmmi,
mmmummma,
mmmummmo,
mmmummmme,
mmmummmu,
mmmummmmy,
mmmummmi,
mmmymma,
mmmymmo,
mmmymmme,
mmmymmmu,
mmmymmmy,
mmmymmmi.

Ćwiczenia oddechowe:

- wykonanie wdechu i zdmuchiwanie świeczki (powoli, szybko) na wydechu
- wykonywanie wydechu wymawiając „s” z jednakową głośnością
- wykonanie wydechu dmuchając na skrawek papieru
- wykonanie wydechu wymawiając „s” raz ciszej, raz głośniej
- wydmuchiwanie baniek mydlanych przez słomkę
- zdmuchiwanie płomyka świecy przy stopniowo zwiększanej odległości
- dmuchanie na kłębuszki waty lub piłeczkę

Warunkiem prawidłowego wymawiania wszystkich głosek jest m. in. sprawne działanie narządów mowy. Realizacja poszczególnych głosek wymaga różnego układu artykulacyjnego i różnej pracy mięśni. Toteż narządy mowy trzeba tak ćwiczyć, aby wypracować zręczne i celowe ruchy języka, warg, podniebienia. Dziecko musi mieć wyczucie danego ruchu oraz położenia poszczególnych narządów mowy.

Ćwiczenia usprawniające aparat artykulacyjny

1. Ćwiczenia żuchwy:

- ✓ opuszczanie i unoszenie żuchwy ku górze
- ✓ wykonywanie ruchów poziomych, raz z wargami rozchylonymi, raz z zamkniętymi
- ✓ ruchy do przodu i do tyłu

2. Ćwiczenia warg:

- ✓ wysuwanie i spłaszczanie warg złączonych
- ✓ zakładanie wargi dolnej na górną i górnej na dolną
- ✓ cmokanie: wargi ściągnięte
- ✓ parskanie
- ✓ przesadna artykulacja głosek: a - i - o - e - u - y, a - i - u, a - e - u, itp.
- ✓ nadymanie policzków i powolne wypuszczanie powietrza ustami lub nosem

3. Ćwiczenia języka:

- ✓ przesuwanie języka od kącika do kącika warg
- ✓ oblizywanie dolnej i górnej wargi
- ✓ oblizywanie ruchem okrężnym warg posmarowanych miodem lub dżemem
- ✓ oblizywanie zewnętrznej i wewnętrznej strony zębów ruchem okrężnym
- ✓ wypychanie językiem policzków
- ✓ unoszenie czubka języka do zębów górnych i dolnych
- ✓ kłaskanie językiem: czubkiem i środkiem języka

4. Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- ✓ ziewanie i chrapanie na wdechu i wydechu
- ✓ naśladowanie kaszlu z językiem wysuniętym na zewnątrz jamy ustnej
- ✓ wymawianie sylab: ak, ka, ku, uk, aka, oko, uku, eke, itd.